

BELARUSSIAN A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
BIÉLORUSSE A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
BIELORRUSO A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Monday 19 May 2003 (morning)

Lundi 19 mai 2003 (matin)

Lunes 19 de mayo de 2003 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Напішыце каментарый толькі да аднаго з наступных тэкстаў. Адказваць на пытанні не абавязкова, але пры жаданні дазваляецца ўжываць адказы на іх ў сваім каментарыі.

- 1(a) Прасвечвае дно ў рачулкі малою,
Прасвечвае час
 у мяне за спіной,
І ў срэбных яго пералівах
5 Мільгне то чый-небудзь
 зажураны твар,
То парачка з каранем вырваных мар,
То момант да глупства шчаслівы.
- 10 То раптам - наяве ці ў сне -
 як з магілы
Забытае прыйдзе
 (у паглядзе папрок).
То выплыве прыкрасці нейкай шматок,
Якога і часу вада не адмыла.
- 15 Бруенне, мігценне, вяртанне былога
Няўцямнае.
 Прыхамаць плиткіх карцін.
З усіх гэтых вобразаў
 хоць бы адзін
20 Меў сэнс відавочны. А як жа іх многа!..
- І колькі занесена, знесена, змыта,
Ні праблеску болей, ні знаку - ані...
Гляджуся ў рухомыя
 сплыўшыя дні -
25 Сябе выглядаю - былую - нібыта.

Галіна Каржанеўская. Ля Іслачы. 1999

- Пра што гаворыцца ў гэтым вершы?
- Як перадаюцца паэткай пачуцці лірычнага героя і якія яны ?
- Як падаецца аўтарам плынь часу ў вершы ?
- Разгледзьце эфект стылістычных прыёмаў, якія ўжываюцца аўтарам.

1(б) Восень. Астылае сонца знямогла падае на небасхіле, падобнае на начны ліхтар, які, здавалася, зусім без патрэбы свяціўся ўдзень. Раніцы - ціхія, росныя. А дні - сухія, ветраныя. Суш-сухавае. Вецер, як небачная істота, прабягае па ўчырванелым лісці, гладзіць халоднай рукой ніцую, пажоўклую лугавую траву каля вескі. Вёска хаваецца як бы ў зацішку, і гэты зацішак стварае лес. Лес абступае
5 вёску з трох бакоў так блізка, што ў познюю восень, блукаючы ў пошуку ежы, дзікія кабаны падыходзяць пад самыя вокны крайняй хаты.

Вёска жыве сялянскім, земляробскім жыццём: увесну сеялі, увосень збіралі ўраджай. Лес той быў і ёсць - ягады, грыбы, ён падкормлівае сялян сваімі дарамі.
10 Адно не лянуйся: не спі ў шапку, а збірай грыбы ў ахапку...

Толькі з выгляду лес - пахмуры, пасуплены: дыхалася тут свежа і лёгка. Пах смалы нерухома застывае над лясной дарогай, кружыць галаву. Калі б вызначыць якасны склад гэтага паветра, то мусіць бы, цяперашнія бізнесмены кінуліся б яго прадаваць у загазаваныя гарады. Тамтэйшыя ж людзі кажуць так: "Водар у лесе
15 нашым хоць рэж ды еш!". Мабыць, яны "рэзалі і елі", бо ад чаго ж столькі ружавашчохіх дзяўчат і хлопцаў з гэтых мясцін.

Прайшоўшы метраў дзвесце-трыста па лесе ад вескі, трапляеш на развілку дарог. Развілка ўсыпана сасновымі шышкамі, цвёрдымі, як камень, і калючымі - босаму страшна ступіць. Лясны, смалісты пах ліпне да цябе: пранікае ў адзенне,
20 лёгка дурманіць галаву і, здаецца, ачышчае грудзі. Левая ад развілкі дарога кліча таямніцай - звычайным паўзмрокам над ёй, з іскрыстым зіхаценнем сонца між зялёных галін і нібы ўзалочаных ствалоў маладых сосен.

Прайшоўшы шарэнгу дрэў, трапляеш да Аўхімавага ручая. Воды Аўхімавага ручая могуць падацца цёмнымі і непрыветнымі, нібы гэта воды таямнічых
25 чараўнікоў. Але, прыгледзеўшыся, убачыш чырванаватае дно ў глыбокіх месцах і адчуеш, што тут сваё вадзяное царства. Глыбокія месцы - віры, як прыродны акварыум. Вунь жучок шкрабецца па дне пад бераг, а другі, маленькі, імчыць некуды па паверхні вады. Рабыя цені ад дрэў ляжаць на плыні, калыхнецца дрэва, зашуміць, і цені пачнуць кідацца туды-сюды, нібы шукаючы спакойнага месца.

Нагнешся над сцішанай вадой і глядзіш у вадзяное царства не нагледзішся... А воды ручая не стаяць на месцы, яны спяшаюцца праз лес далей да ракі. Абапал
30 ручая зямля мяккая, тарфяністая. Тоўстыя алешыны стаяць уздоуж яго. Стаяць самі па сабе, нават не звяртаючы ўвагі на гоман хваль. Ці мо яны заняты сваёй справай - яны ж каранямі ўсмоктваюць вільгаць, каб напіць ствол, галіны з лісцем.

А вышай над ручаём стаіць цёмны лес з калматымі хвоямі і падобнымі на вялікі парасон соснамі. І, нібы навагоднія цацкі, стаяць бярозкі. Высокі папаратнік
35 узвышаецца над травой-сіўцом. А ў той траве-сіўцы, на яго тонкім белым валаску свеціцца крышталікам расінка, схаваная ад сонца, бо яно можа яе загубіць... Павее свежым ранішнім ветрам - і зашуміць лес, закалышацца папаратнік...

А дзе-нібудзь на сонечным лапіку грэецца пад сонцам змейка. Грэецца, скруціўшыся ў маток... Але да яе не падыходзь, калі ты ёй не знаёмы: яна на цябе
40 зашыпіць. Няхай сабе дрэмле, ты яе не чапай, і яна за табой не погоніцца.

У лесе свае жыццё, свае гукі. Яны вельмі адрозніваюцца ад гарадскіх - толькі ўслухайся! Кожная пташка падае свой голас, нібы птушкі пераклікаюцца ці
45 спаборнічаюць у спевах. Доўга слухае спеў суседзяў зязюля. Слухае-слухае, а потым і сама азваецца:

-Ку-ку, ку-ку! - Нібыта хоча сказаць: " Я - тут, я - тут!"

І так многа разоў. А тады ўжо якая сініца:

-Сінь-сінь-сінь-сінь!..

Гэта значыць: " Ой, як сёння добра - і дзень сонечны і неба такое сіняе, чыстае!"

5 Сарокі на ўскрайку лесу выглядаюць, што робіцца ў лузе, прыслухоўваюцца да ляснога гоману, а потым ужо носяць убачаную навіну па лесе.

І ўсё гэта адбываецца вакол вясёлага Аўхімавага ручая. Чаму ён называецца Аўхімаў? Некалі тут, у лесе, ля ручая стаяла хата палясоўшчыка Аўхіма. З гэтага ручая браў ён вадку ў свае драўляныя вёдры - сабе на спажыву і хатняй жывёле. І людзей, што заходзілі да Аўхіма, стаміўшыся збіраць ягады ці грыбы, частаваў чыстай ручаёвай вадой. Хата барадатага, мажнага і блакітнавокага Аўхіма стаяла паблізу ручая, таму і ручай назвалі Аўхімаў, нібы ён і належыў яму.

15 Пачынаецца Аўхімаў ручай невядома дзе, але ж пэўна, што з маленькай крыніцы. Воды ручая, выбегшы з лесу, адразу ўліваюцца ў воды ракі Восліўка. Тая ўпадае ў Друць, Друць - у Дняпро, а Дняпро - у Чорнае мора. Так што ў Чорным моры ёсць вада з Аўхімавага ручая!

Кружыцца зямля, і разам з ёй са сваім адвечным жыццём кружацца і Аўхімаў ручай, і вёска, і лес.

Уладзімір Цішуроў. Повець родных ваколіц. 2001

- Якая, на ваш погляд, галоўная думка аўтара?

- Якая роля надаецца вобразам лесу і ручая ў гэтым тэксце?

- Разгледзьце як падаецца аўтарам непарыўнасць прыроды і чалавека.

- Прасачыце як вобразныя сродкі дапамагаюць аўтару перадаць галоўную думку тэкста..